

KEUSAHAWANAN SEBAGAI SATU KERJAYA: SATU TINJAUAN
DI KALANGAN PELAJAR TAHUN AKHIR SARJANA MUDA
KEJURUTERAAN AWAM KUALA LUMPUR

SURIA BINTI MD. YUSOF

INSTITUT TEKNOLOGI TUN HUSSEIN ONN
UNIVERSITI TEKNOLOGI MALAYSIA

70446

PTTA UTHM

PERPUSTAKAAN TUNKU TUN AMINAH

KOLEJ UNIVERSITI TEKNOLOGI TUN HUSSEIN ONN

BORANG PENYERAHAN KAJIAN KES

**JUDUL : KEUSAHAWANAN SEBAGAI SATU KERJAYA : SATU TINJAUAN
DI KALANGAN PELAJAR TAHUN AKHIR SARJANA MUDA
KEJURUTERAAN AWAM KUITTHO**

SESI PENGAJIAN : 2001/2002

Saya **SURIA BINTI MD. YUSOF**
(HURUF BESAR)

mengaku membenarkan kajian kes ini disimpan di Perpustakaan Kolej Universiti
Teknologi Tun Hussein Onn dengan syarat-syarat kegunaan seperti berikut :

1. Kajian kes ini adalah hakmilik Kolej Universiti Teknologi Tun Hussein Onn.
2. Perpustakaan Kolej Universiti Teknologi Tun Hussein Onn dibenarkan membuat salinan untuk tujuan pengajian sahaja.
3. Perpustakaan dibenarkan membuat salinan Kajian kes ini sebagai bahan pertukaran di antara institusi pengajian tinggi.
4. ** Sila tandakan (✓)

☐

SULIT

(Mengandungi maklumat yang berdarjah keselamatan atau kepentingan Malaysia seperti yang termaktub di dalam AKTA RAHSIA RASMI 1972)

☐

TERHAD

(Mengandungi maklumat TERHAD yang telah ditentukan oleh organisasi/badan di mana penyelidikan dijalankan)

☒

TIDAK TERHAD

Disahkan oleh :

(TANDATANGAN PENULIS)

(TANDATANGAN PENYELIA)

Alamat Tetap : 19 D, Taman Dato'
Ahmad Razali,
68000 Ampang, Selangor

Tn. Hj. Sapon Bin Ibrahim

Nama Penvelia
Tn. Hj. Sapon Bin Ibrahim
Ketua Perpustakaan

Tarikh : 11 September 2001

Tarikh : 11 September 2001

- CATATAN : *
- * Potong yang mana tidak berkenaan
 - ** Jika tesis ini SULIT atau TERHAD, sila lampirkan surat daripada pihak berkuasa/organisasi berkenaan dengan menyatakan sekali tempoh kajian kes ini perlu dikelaskan sebagai SULIT atau TERHAD.

PENGESAHAN PENYELIA

"Saya akui bahawa saya telah membaca karya ini dan pada pandangan saya karya ini adalah memadai dari segi skop dan kualiti untuk tujuan penganugerahan Ijazah Sarjana Pendidikan (Teknikal)".

Tandatangan :
Nama Penyelia : Tn. Haji Sapon Bin Ibrahim
Tarikh : 11/9/2001

Haji Sapon bin Ibrahim
Penyelia
Jabatan Pendidikan Teknikal & Vokasional
Pusat Teknologi Kejuruteraan
Kolej Universiti Teknologi Tun Matruh Ghazali

**KEUSAHAWANAN SEBAGAI SATU KERJAYA : SATU TINJAUAN
DI KALANGAN PELAJAR TAHUN AKHIR SARJANA MUDA
KEJURUTERAAN AWAM KUITTHO**

SURIA BINTI MD. YUSOF

**Kajian Kes ini Dikemukakan Kepada Jabatan Pendidikan Teknik Dan Vokasional
Kolej Universiti Teknologi Tun Hussein Onn Sebagai Memenuhi Sebahagian
Daripada Syarat Penganugerahan Ijazah Sarjana Pendidikan (Teknikal)**

**JABATAN PENDIDIKAN TEKNIK DAN VOKASIONAL
FAKULTI TEKNOLOGI KEJURUTERAAN
KOLEJ UNIVERSITI TEKNOLOGI TUN HUSSEIN ONN**

SEPTEMBER 2001

PENGAKUAN

“Saya akui karya ini adalah hasil kerja saya sendiri kecuali nukilan dan ringkasan yang tiap-tiap satunya telah saya jelaskan sumbernya”.

Tandatangan

Nama Penulis

Suria Binti Md. Yusof

Tarikh

11/9/2001

PTTAUTHM
PERPUSTAKAAN TUNKU TUN AMINAH

DEDIKASI

Untuk keluarga dan insan tersayang :

Md. Yusof Hj. Talib

Alimah Said

Adik-adik

Keluarga

PTTA UTHM
PERPUSTAKAAN TUNKU TUN AMINAH

PENGHARGAAN

Dengan Nama Allah Yang Maha Pemurah Lagi Maha Penyayang

Alhamdulillah syukur kehadiran Allah S.W.T. yang telah memberi keizinan dan kemudahan untuk saya menyiapkan kajian kes ini. Ribuan terima kasih dirakamkan sebagai tanda penghargaan ikhlas kepada Tuan Haji Sapon bin Ibrahim, selaku pembimbing kajian kes ini di atas segala bimbingan, tunjuk ajar, teguran dan pandangan membina beliau yang diberikan sepanjang tempoh penulisan ilmiah ini.

Penghargaan juga ditujukan kepada En. Kamarulzaman bin Mohd. Jidi dan PM Dr. Md. Rashid Rajuddin selaku penilai dan pensyarah yang banyak berkongsi pengalaman dan pengetahuan. Tidak dilupakan juga rakan-rakan seperjuangan yang banyak membantu dan bekerjasama serta semua pihak yang terlibat sama ada secara langsung ataupun tidak.

Semoga kajian ini memberi manfaat dan kebaikan kepada semua pihak.

Sekian, terima kasih

ABSTRAK

Kajian kes ini dibuat adalah bertujuan untuk meninjau sama ada terdapat ciri-ciri pra-keusahawanan di kalangan pelajar tahun akhir Sarjana Muda Kejuruteraan Awam KUiTTHO terhadap bidang keusahawanan sebagai satu kerjaya. Populasi kajian ini ialah 101 orang dan sampel kajian ialah seramai 80 orang yang terdiri daripada pelbagai kaum dan bangsa. Dapatan kajian yang diperolehi menunjukkan terdapat ciri-ciri pra-keusahawanan dan kecenderungan pelajar terhadap bidang keusahawanan. Hasil kajian menunjukkan pelajar cenderung untuk melibatkan diri dalam bidang keusahawanan kerana beberapa faktor seperti minat sejak daripada kecil, dorongan daripada ibubapa dan kawan, mewarisi perniagaan keluarga, bebas menguruskan perniagaan dan mengemukakan idea, tidak suka kerjaya makan gaji dan terikat dengan peraturan pejabat, serta pendapatan di bidang ini adalah lebih lumayan. Pada keseluruhannya boleh dikatakan pelajar-pelajar telah memahami budaya keusahawanan dan mempunyai ciri-ciri keusahawanan. Justeru itu pendidikan keusahawanan adalah sangat penting bagi memenuhi hasrat kerajaan untuk melahirkan tenaga kerja yang berkebolehan dan berkemahiran dalam dunia perniagaan dan keusahawanan.

ABSTRACT

The purpose of this research is to identify whether characteristics of an entrepreneur exists among final year students of Sarjana Muda Kejuruteraan Awam KUiTTHO. These characteristics influence their view toward entrepreneurship as a career. The population of this study is 101 students and 80 students from various races are selected randomly as a sample. Results of this research shown that the students do have the characteristics of an entrepreneur and they also have positive view toward entrepreneurship as a career. The latter are caused by enthusiasm since there are child, encouragement from parents and friends, heritaging family business, able to manage own business, free from company regulations and the higher income from this field. This research shown that student's understand entrepreneur field and have features of entrepreneurship. So that entrepreneurship education is very important to fulfill government's vision in order to get a higher skills students in entrepreneur field.

KANDUNGAN

BAB	PERKARA	MUKA SURAT
	PENGAKUAN	ii
	DEDIKASI	iii
	PENGHARGAAN	iv
	ABSTRAK	v
	ABSTRACT	vi
	KANDUNGAN	vii
	SENARAI JADUAL	xi
	SENARAI RAJAH	xiii
	SENARAI LAMPIRAN	xv

BAB 1 PENDAHULUAN

1.1	Pengenalan	1
1.2	Latar Belakang Masalah	5
1.3	Penyataan Masalah	7
1.4	Soalan Kajian	7
1.5	Objektif Kajian	8
1.6	Kerangka Teori	9

1.7	Kepentingan Kajian	11
1.8	Skop Kajian	13
1.8.1	Latar Belakang Responden	13
1.9	Definisi Istilah	15

BAB II SOROTAN KAJIAN

2.1	Pendidikan Keusahawanan	19
2.2	Hubungan Pendidikan Dengan Kejayaan Usahawan	21
2.3	Keusahawanan Sebagai Kerjaya	22
2.4	Ciri-ciri Usahawan	24
2.5	Budaya Keusahawanan	26
2.6	Motivasi Keusahawanan	28
2.7	Cabaran Usahawan	29
2.8	Kemahiran Teknik	31
2.9	Kemahiran Pengurusan	32

BAB III METODOLOGI KAJIAN

3.1	Rekabentuk Kajian	33
3.2	Responden dan Sumber Data	34
3.3	Intrumentasi Kajian	35
3.4	Kaedah Analisis Data	37
3.4.1	Kaedah Peratusan	38
3.4.2	Penganalisaan Skor Min	38
3.4.3	Prosedur Kajian	40

3.5	Batasan Kajian	41
3.6	Andaian	42

BAB IV ANALISIS DATA DAN KEPUTUSAN

4.1	Pengenalan	43
4.2	Analisis Data Bahagian A	43
4.2.1	Jantina	44
4.2.2	Bangsa atau Kaum	46
4.2.3	Lokasi Asal	48
4.2.4	Pekerjaan Ibubapa atau Penjaga	50
4.2.5	Masa Yang Paling Sesuai Untuk Menceburi Bidang Keusahawanan	52
4.3	Analisis Data Bahagian B	61
4.3.1	Faktor-faktor Yang Diperlukan Sebelum Memilih Perniagaan dan Menceburi Bidang Keusahawanan	61
4.3.2	Ciri-ciri Seorang Usahawan	74
4.4	Analisis Data Bahagian C	78
4.4.1	Sebab-sebab Menceburi Bidang Keusahawanan	78

BAB V PERBINCANGAN, KESIMPULAN DAN CADANGAN

5.1	Pengenalan	83
5.2	Perbincangan	83
5.2.1	Perbezaan Ciri-ciri Pra- Keusahawanan Di Kalangan Pelajar Mengikut Jantina dan Kaum	84
5.2.2	Faktor-faktor Yang Diperlukan Sebelum Menceburi Bidang Keusahawanan	86
5.2.3	Ciri-ciri Seorang Usahawan	87
5.2.3	Sebab-sebab Menceburi Bidang Keusahawanan	88
5.3	Kesimpulan	89
5.4	Cadangan	90

RUJUKAN

92

LAMPIRAN A - D

PTTA UTHM
PERPUSTAKAAN TUNKU TUN AMINAH

SENARAI JADUAL

NO. JADUAL	TAJUK	MUKA SURAT
1	Taburan Responden Mengikut Jantina	44
2	Taburan Responden Mengikut Bangsa atau Kaum	46
3	Taburan Responden Mengikut Lokasi Asal	48
4	Taburan Responden Mengikut Pekerjaan	50
5	Ibubapa atau Penjaga Taburan Responden Mengikut Masa Yang Paling Sesuai Untuk Menceburi Bidang Keusahawanan	52
6	Taburan Responden Mengikut Faktor Minat	61
7	Taburan Responden Mengikut Faktor Kebolehan	64
8	Taburan Responden Mengikut Faktor Kepakaran	66
9	Taburan Responden Mengikut Pengalaman	68
10	Taburan Responden Mengikut Latihan	70

SENARAI JADUAL

NO. JADUAL	TAJUK	MUKA SURAT
A1	Taburan Responden Mengikut Jantina dan Masa Yang Paling Sesuai Untuk Menceburi Bidang Keusahawanan	57
A2	Taburan Responden Mengikut Kumpulan Etnik dan Masa Yang Paling Sesuai Untuk Menceburi Bidang Keusahawanan	58
A3	Taburan Responden Mengikut Jantina dan Lokasi Asal	59
A4	Taburan Responden Mengikut Jantina dan Pekerjaan Ibubapa atau Penjaga	60
B1	Taburan Responden Mengikut Faktor-faktor Yang Diperlukan Sebelum Menceburi Bidang Keusahawanan	73
B2	Taburan Responden Mengikut Ciri-Ciri Seorang Usahawan	76
C	Taburan Responden Mengikut Sebab-Sebab Menceburi Bidang Keusahawanan	81

SENARAI RAJAH

NO. RAJAH	TAJUK	MUKA SURAT
1	Jantina	45
2	Bangsa atau Kaum	47
3	Lokasi Asal	49
4	Pekerjaan Ibubapa atau Penjaga	51
5	Masa Sesuai Menceburi Bidang Keusahawanan	54
6	Faktor Minat	63
7	Faktor Kebolehan	65
8	Faktor Kepakaran	67
9	Faktor Pengalaman	69
10	Faktor Latihan	71
11	Ciri-Ciri Usahawan	77
12	Sebab-Sebab Menceburi Bidang Keusahawanan	82

SENARAI LAMPIRAN

NO. LAMPIRAN	TAJUK	MUKA SURAT
A	Perangkaan Pelajar Tahun Akhir Sarjana Muda Kejuruteraan Awam KUiTTHO Sesi 2001/2002 Mengikut Jantina dan Kaum	95
B	Populasi dan Sampel	96
C	Jadual Perlaksanaan Mata Pelajaran Kajian Kes (MTT 3113)	97
D	Borang Soal Selidik	98

BAB I

PENDAHULUAN

1.1 Pengenalan

Dunia perniagaan merupakan suatu bidang yang amat luas dan mencabar terutama dengan berlakunya perkembangan proses kemajuan globalisasi. Peranan usahawan turut menjadi lebih mencabar, kompleks dan pelbagai dalam menyumbang ke arah pembinaan sebuah negara yang maju, dinamik dan progresif.

Peningkatan sumbangan usahawan dalam merealisasikan kehendak kemodenan semakin ditagih untuk menjana kerancakan guna tenaga dalam pelbagai bidang dan sektor termasuklah sektor perdagangan dan perindustrian. Dengan terlaksananya Dasar Ekonomi Baru, pembangunan usahawan terutama di kalangan golongan muda adalah penting untuk menggalakkan penglibatan mereka dalam sektor perdagangan dan perindustrian.

Menurut Nur Adilah Hanim (Widad dan Faridah Mariani, 1998), perubahan struktur ekonomi Malaysia telah berkembang pesat dari sebuah negara yang berorientasikan pertanian ke sektor perindustrian, dan kini menuju ke era teknologi maklumat. Kepesatan ekonomi negara telah mewujudkan peluang-peluang kerjaya

yang banyak. Namun begitu persaingan yang hebat dalam dunia perniagaan dan pekerjaan telah menyebabkan golongan remaja yang hendak bekerja mempunyai pelbagai pilihan untuk memilih kerjaya yang bersesuaian dengan mereka.

Zulkifli Senteri pula menyatakan kerajaan telah berjaya mempertingkatkan jumlah Masyarakat Perdagangan dan Perindustrian Bumiputera (MPPB) kepada lebih kurang 18 peratus dalam tempoh Dasar Ekonomi Baru (DEB). Namun begitu, peratus ini tidak seperti diharapkan kerana salah satu sebab DEB tidak mencapai matlamat pembangunan MPPB iaitu sekurang-kurangnya 30 peratus daripada jumlah usahawan ialah kurangnya pendedahan awal tentang budaya keusahawanan di kalangan Bumiputera (Widad dan Faridah Mariani, 1998).

Krisis ekonomi yang melanda rantau Asia Tenggara beberapa tahun kebelakangan ini juga turut memberi kesan yang besar terhadap negara. Peluang-peluang kerjaya pada masa kini turut terjejas terutamanya kepada remaja. Kebanyakan peluang kerjaya di bidang pembinaan dan pembangunan terpaksa dibekukan seketika. Begitu juga peluang-peluang kerjaya di sektor awam dan swasta. Tetapi peluang di bidang keusahawanan masih terbuka luas dan ia terpulang kepada kematangan remaja pada masa kini untuk membuat pemilihan kerjaya yang bertepatan dan bersesuaian dengan minat dan kebolehan mereka.

Menurut Barjoyai Bardai (2000), matlamat utama seseorang itu melibatkan diri dalam bidang keusahawanan adalah untuk menjadi usahawan yang berjaya. Manakala Peter Drucker pula mendefinisikan usahawan ialah seseorang yang berupaya memindahkan sumber ekonomi daripada sektor yang kurang daya produktiviti ke sektor yang lebih tinggi daya produktiviti (Barjoyai Bardai, 2000).

Pandangan ini disokong oleh H.G.Evans (Adnan Alias, 1992) yang mendefinisikan usahawan berasaskan perlakuan individu. Evans merujuk 'usahawan' sebagai individu atau kumpulan yang menggalas tugas menentukan jenis dan membuat keputusan mengenai bentuk barangan dan perkhidmatan, saiz perniagaan dan pasaran tumpuan. Apabila keputusan ini telah dibuat, keputusan-keputusan lain yang berkaitan dengan pencapaian matlamat yang telah ditetapkan oleh usahawan boleh diwakilkan. Dan usahawan terus berfungsi dalam keadaan yang sentiasa berubah.

Menurut Khaairuddin Khalil (1996), usahawan ialah orang yang merancang, memulakan dan meneraju sesebuah perniagaan atau perusahaan. Usahawan juga ialah orang yang bertanggungjawab memajukan perniagaan yang dimulakannya, menggabungkan modal, sumber fizikal dan tenaga pekerja dengan cara yang baru dan inovatif.

Oleh itu dapatlah disimpulkan di sini bahawa usahawan ialah tenaga yang bertanggungjawab membentuk dan mewujudkan usaha atau kerja. Pekerjaan atau kegiatan ekonomi seperti petani, pemandu, pegawai kerani dan sebagainya tidak layak dianggap sebagai usahawan kerana pekerjaan tersebut bukan bersifat perniagaan.

Pendapatan atau hasil kerja yang diterima oleh individu yang berkenaan adalah tetap dan terbatas. Sedangkan usahawan perlu mengenalpasti peluang-peluang kegiatan yang sesuai dengan keadaan tenaga pekerja, kemudahan serta kawasan sekitarnya bagi menghasilkan pendapatan atau keuntungan yang halal dan lumayan. Ia juga perlu meneliti teknik dan kaedah yang baik bagi mentadbir dan menguruskan usaha-usaha yang telah diwujudkan supaya berjalan lancar dan berkembang maju dari masa ke semasa.

Nyatalah di sini bahawa salah satu daripada syarat utama untuk menjadi usahawan ialah dapat bekerja dan bertindak secara bebas serta mempunyai tanggungjawab yang tidak terbatas. Keusahawanan ialah kualiti manusia yang memberi faedah kepada diri sendiri, masyarakat dan juga kepada pembangunan ekonomi negara yang pesat.

Berdasarkan definisi-definisi usahawan ini, keperluan untuk menjadi usahawan yang berjaya tidak memadai dengan memiliki nilai-nilai budaya keusahawanan sahaja, tetapi ia juga perlu diperlengkapkan dengan kemahiran, latihan, ilmu-ilmu pengurusan, sumber modal dan sebagainya.

Justeru itu tumpuan harus diberikan kepada pendidikan keusahawanan, budaya keusahawanan, program-program latihan dan pembangunan usahawan bagi mewujudkan lebih ramai lagi usahawan muda yang berkebolehan dan berdaya saing untuk menceburi bidang-bidang perniagaan yang lebih besar.

PTTA UTM
PERPUSTAKAAN TUNKU TUN AMINAH

1.2 Latar Belakang Masalah

Pemilihan kerjaya untuk masa hadapan tidak seharusnya dibataskan pada pekerjaan di sektor awam atau di sektor swasta semata-mata. Sebahagian besar daripada golongan muda meragui kemampuan sendiri untuk maju di bidang keusahawanan, walaupun mereka tahu bahawa kerajaan telah membentuk berbagai dasar serta menyediakan berbagai-bagai kemudahan untuk membantu dan berkembang maju di bidang keusahawanan.

Menurut Yep Putih (1985), golongan muda hari ini keberatan untuk memilih bidang keusahawanan sebagai kerjaya. Mereka masih beranggapan bahawa bidang ini tidak dapat memberikan jaminan masa depan seperti mana yang boleh diperolehi jika bekerja di sektor awam mahupun di sektor swasta.

Apa yang lebih ketara sekarang ialah bidang keusahawanan telah dijadikan sebagai pilihan terakhir atau pekerjaan sementara sahaja. Ini bermakna bidang keusahawanan dipilih setelah gagal mendapatkan pekerjaan lain yang dianggap lebih stabil dan membanggakan. Situasi ini ternyata tidak selaras dengan kehendak dan cabaran yang wujud dewasa ini (Khaairuddin Khalil, 1996).

Setiap pekerjaan mempunyai cabaran dan ranjaunya yang tersendiri. Keusahawanan juga adalah satu bidang kegiatan ekonomi yaang mempunyai pelbagai keistimewaan dan cabaran. Orang yang tidak bersedia menghadapi segala cabaran dan rintangan, tidak akan maju dalam kerjayanya walaupun mempunyai kelulusan akademik atau kelayakan teknikal yang tinggi.

Menurut Yep Putih (1985), kelulusan akademik dan teknikal bukan menjadi syarat utama. Ramai orang yang berkelulusan tinggi dan berjaya sebagai pegawai eksekutif di syarikat-syarikat yang besar, tetapi gagal mewujudkan dan mengembangkan perniagaannya sendiri. Mereka mempunyai pengetahuan dan kemahiran di bidang-bidang tertentu tetapi tidak mempunyai kualiti-kualiti keusahawanan.

Dengan menyedari masalah-masalah ini, pengkaji ingin meninjau sama ada terdapat ciri-ciri pra-keusahawanan di kalangan pelajar-pelajar tahun akhir, Sarjana Muda Kejuruteraan Awam, Kolej Universiti Teknologi Tun Hussein Onn (KUITTHO) terhadap bidang keusahawanan sebagai satu kerjaya.

PTTA UTHM
PERPUSTAKAAN TUNKU TUN AMINAH

1.3 Pernyataan Masalah

Kajian ini dijalankan untuk meninjau sama ada terdapat ciri-ciri pra-keusahawanan di kalangan pelajar-pelajar tahun akhir, Sarjana Muda Kejuruteraan Awam, Kolej Universiti Teknologi Tun Hussein Onn (KUiTTTHO).

1.4 Soalan Kajian

Persoalan kajian yang ingin dijawab adalah seperti berikut:

- 1) Apakah terdapat ciri-ciri pra-keusahawanan di kalangan pelajar ?
- 2) Apakah terdapat minat dan kecenderungan pelajar untuk menjadi usahawan ?
- 3) Apakah perbezaan ciri-ciri pra-keusahawanan di kalangan pelajar mengikut jantina dan kaum ?

1.5 Objektif Kajian

Pemilihan kerjaya merupakan aspek yang penting bagi remaja masa kini. Minat yang pelbagai di dalam pelbagai bidang menyebabkan pelajar berkenaan tidak dapat menentukan dengan baik antara minat dan kebolehan mereka di dalam memilih kerjaya yang bersesuaian. Kerjaya tidak terhad di sektor awam dan swasta sahaja, sebaliknya pelajar boleh menceburi bidang keusahawanan sebagai pilihan kerjaya.

Oleh itu objektif kajian ini ialah:

- 1) Meninjau sama ada terdapat ciri-ciri pra-keusahawanan di kalangan pelajar.
- 2) Mengenalpasti minat dan kecenderungan pelajar untuk menjadi usahawan.
- 3) Mengenalpasti perbezaan ciri-ciri pra-keusahawanan di kalangan pelajar mengikut jantina dan kaum.

PTTA UTHM
PERPUSTAKAAN TUNKU TUN AMINAH

1.6 Kerangka Teori

Penerangan Kerangka Teori

Hubungan positif antara pendidikan dengan pekerjaan telah diterima umum dan ini membuktikan pendidikan menyediakan kemudahan untuk mendapatkan sesuatu pekerjaan (Zaidatol Akmaliah, 1993). Tetapi apakah faktor untuk menentukan kebolehan seseorang itu menjawat dan menyempurnakan kerja yang diperolehi ?

Barjoyai Bardai (2000) menyatakan disebabkan kurangnya penghayatan tentang konsep dan falsafah keusahawanan, maka pencapaian program untuk mewujudkan usahawan melalui DEB di kalangan siswazah menganggur adalah terhad.

Menurut Ahmad Kamil Mohamed (2001), menceburi bidang keusahawanan akan memberi peluang yang luas kepada seseorang untuk meneroka dunia perniagaan dan bebas memilih bidang kerja yang paling disukai. Peluang untuk berniaga adalah suatu keperluan asas untuk menceburi bidang perniagaan. Peluang mestilah selari dengan kemampuan diri iaitu kemampuan untuk mengendalikan perniagaan secara berterusan dan berkekalan dalam sektor yang diceburi.

Sebelum seseorang itu menceburkan diri dalam bidang keusahawanan, ia perlu diberi pendedahan awal tentang budaya keusahawanan, mempunyai kesedaran yang tinggi mengenai ciri positif dan etika seorang usahawan, mengenali ciri-ciri keusahawanan dan sebagainya.

Nordin Abdul Malek (2001) menyatakan bahawa antara ciri-ciri yang menentukan kemampuan seseorang usahawan adalah berilmu, berkemahiran, mempunyai minat, mahu bekerja sebagai usahawan, mempunyai keyakinan diri dan sebagainya. Usahawan yang berjaya dalam perniagaan biasanya mengamalkan budaya cemerlang iaitu rajin berusaha, tekun, berinisiatif dan sanggup berusaha tanpa arahan.

Motivasi juga akan mendorong seseorang bertindak untuk mencapai tujuan atau matlamat yang diinginkannya. Motivasi yang tinggi akan menentukan sikap dan arah matlamat yang ingin dituju (Khaairuddin Khalil, 1996).

Menurut Yep Putih (1985), faktor motivasi akan membantu usahawan menjadikan cabaran dalam perniagaan sebagai kekuatan untuk terus berusaha. Mereka sentiasa mengenalpasti kaedah atau teknik-teknik terbaru untuk memajukan lagi perniagaan.

Justeru itu dengan menceburkan diri dalam bidang keusahawanan, seseorang usahawan itu akan meningkatkan taraf sosial masyarakat dengan mewujudkan lebih banyak peluang-peluang pekerjaan, pengeluaran produk-produk baru, penghasilan idea-idea baru dan sebagainya (Barjoyai Bardai, 2000).

1.7 Kepentingan Kajian

Kajian ini memberi banyak manfaat kepada banyak pihak. Antaranya ialah:

a) **Pelajar**

Memberi pengetahuan kepada pelajar kebaikan dan faedah-faedah yang boleh diperolehi dalam bidang keusahawanan, menanam minat pelajar dalam bidang keusahawanan, menerapkan ciri-ciri keusahawanan kepada pelajar dan menggalakkan pelajar menceburi bidang keusahawanan.

b) **KUITTHO**

Mewujudkan kurikulum pendidikan keusahawanan untuk pelajar-pelajar. Oleh itu ia dapat menimbulkan minat pensyarah dengan pendidikan keusahawanan, membantu pensyarah mendalami bidang keusahawanan dan memahami budaya keusahawanan serta kepentingannya.

c) Pengkaji

Meluaskan pengetahuan dan kefahaman pengkaji mengenai senario keusahawanan dan mengetahui sifat-sifat keusahawanan yang perlu ada pada seseorang usahawan.

d) Masyarakat

Kajian ini juga akan membantu orang ramai yang ingin menceburi dunia perniagaan mengenai budaya keusahawanan. Mereka juga boleh meningkatkan minat dan kebolehan dalam bidang keusahawanan. Oleh itu ia akan menambahkan lagi bilangan usahawan yang berdaya tahan, berdaya saing dan berdaya maju dalam bidang keusahawanan.

1.8 Skop Kajian

Setiap individu yang ingin menceburi bidang keusahawanan perlu diberi pendedahan awal tentang budaya keusahawanan di samping memiliki pengetahuan dan kemahiran lain. Dalam kajian ini, pengkaji mengecilkan skop kajian kepada pelajar-pelajar tahun akhir Sarjana Muda Kejuruteraan Awam di Kolej Universiti Teknologi Tun Hussein Onn (KUiTTHO), Parit Raja, Batu Pahat, Johor, dengan andaian bahawa setiap usahawan di mana-mana jua mempunyai persamaan iaitu mempunyai pendedahan awal pendidikan keusahawanan pada peringkat sekolah menengah rendah (tingkatan 1-3), memiliki sifat-sifat keusahawanan, berilmu dan berketrampilan.

Jumlah pelajar tahun akhir Sarjana Muda Kejuruteraan Awam KUiTTHO adalah seramai 101 orang bagi sesi 2001/2002 (rujuk Lampiran A).

1.8.1 Latar Belakang Responden

Kejuruteraan Awam merupakan bidang tertua dalam cabang-cabang kejuruteraan. Justeru itu, Jabatan Kejuruteraan Awam KUiTTHO diwujudkan untuk menyediakan dan melaksanakan program akademik berkualiti dalam bidang Kejuruteraan Awam serta kemahiran berunsurkan penyelidikan gunaan, keperluan pasaran dan penemuan baru di samping menawarkan khidmat kepakaran teknikal.

Tujuannya ialah untuk melahirkan graduan Kejuruteraan Awam yang berketrampilan, mampu berkomunikasi, dan mempunyai ciri-ciri kepimpinan yang baik dan beretika bagi memenuhi keperluan sumber manusia untuk pembangunan negara. Ia juga berazam untuk mengukuhkan keupayaan teknikal dan amalan profesional dalam bidang Kejuruteraan Awam melalui penyampaian ilmu pengetahuan dan teknologi terkini.

Jabatan Kejuruteraan Awam menawarkan tiga kursus pada peringkat Ijazah Pertama iaitu Ijazah Sarjana Muda Kejuruteraan Awam, Ijazah Sarjana Muda Kejuruteraan Awam (Teknologi Berasaskan Kayu) dan Ijazah Sarjana Muda Kejuruteraan Awam (Perkhidmatan Bangunan).

Lazimnya, pelajar-pelajar Sarjana Muda Sains Kejuruteraan Awam akan mengikuti pengajian selama empat tahun dengan mata pelajaran yang sama pada tiga tahun pertama. Pengkhususan kepada bidang yang ditawarkan hanya bermula pada tahun keempat. Mereka juga akan didedahkan dengan Latihan Industri sebagai persediaan menghadapi alam pekerjaan.

Mata pelajaran yang ditawarkan pada peringkat pengajian tahun akhir ialah Rekabentuk Struktur II, Kejuruteraan Sumber Air dan Pengurusan Alam Sekitar, Kejuruteraan Pengangkutan, Prosedur Kontrak dan Taksiran, Perkhidmatan Bangunan, Penggunaan Perisian Komputer, Pengantar Syariah dan Undang-undang, Politik dan Kenegaraan Malaysia, Projek, Reka Bentuk Sistem Persekitaran, Sistem Pengangkutan dan Perancangan, Etika Profesion dan Pengurusan Kejuruteraan.

Berdasarkan sumber-sumber ini, pengkaji ingin mencadangkan kepada pihak Kolej Universiti Teknologi Tun Hussein Onn agar memperkenalkan satu kurikulum baru kepada pelajar-pelajar Kejuruteraan Awam iaitu mata pelajaran Pendidikan Keusahawanan. Tujuannya ialah agar suatu hari nanti, KUiTTHO mampu

melahirkan bukan sahaja graduan yang berketrampilan dalam bidang Kejuruteraan Awam, tetapi juga berupaya menghasilkan pelajar yang berdaya saing dan maju dalam bidang perniagaan dan perusahaan.

1.9 Definisi Istilah

a) Usahawan

Seseorang yang memulakan sesuatu (berinisiatif), pandai menggunakan idea atau kaedah baru (kreatif), sentiasa membuat pembaharuan dan pengubahsuaian (inovatif), gagah menghadapi risiko serta berusaha untuk menjayakan sesuatu (berorientasikan kejayaan) (Loo Chee Kuang, 1993).

Pada pandangan pengkaji, usahawan ialah tenaga yang bertanggungjawab membentuk dan mewujudkan usaha atau kerja.

b) Keusahawanan

Sikap, nilai, pengetahuan dan kemahiran yang membolehkan seseorang itu mampu dan cekap untuk mencari, mengenal, merebut peluang dan menterjemahkannya kepada strategi-strategi dan usaha perniagaan bagi mendapatkan keuntungan (Barjoyai Bardai, 2000).

Pengkaji berpandangan bahawa keusahawanan ialah kualiti manusia yang memberi faedah kepada diri sendiri, masyarakat dan juga kepada pembangunan ekonomi negara yang pesat.

c) Bumiputera

Merujuk kepada Kamus Dewan Edisi Baru (1989), Bumiputera ialah anak negeri atau pribumi. Melayu ialah salah satu contoh Bumiputera. Ia merupakan nama suatu bangsa dan bahasa (terutama di Semenanjung Malaysia).

d) Bukan Bumiputera

Bukan Bumiputera ialah orang yang berhijrah dari negeri lain atau bukan pribumi seperti orang Cina, India dan lain-lain. Cina merupakan bangsa yang nenek moyang mereka berasal dari negeri China. Manakala India pula ialah bangsa yang nenek moyang mereka berasal dari negeri India (Kamus Dewan, 1998).

e) Usahawan Bumiputera

Pengusaha yang terdiri daripada kalangan orang-orang Melayu atau pribumi lain yang mengusahakan sesuatu perniagaan serta mempunyai ciri-ciri usahawan seperti berinisiatif, kreatif, inovatif dan berorientasikan kejayaan.

f) Perdagangan

Menurut Loo Chee Kuang (1993), perdagangan meliputi semua kegiatan yang menolong memindahkan barang-barang lebih daripada pengeluar asal kepada pengguna terakhir pada masa, tempat dan dengan harga yang sama.

g) Perindustrian

Menurut Kamus Dewan Edisi Baru (1989), perindustrian merujuk kepada usaha atau kegiatan mandiri dan memajukan perusahaan-perusahaan.

h) Masyarakat Perdagangan dan Perindustrian Bumiputera (MPPB)

Sekumpulan masyarakat yang terdiri daripada orang Melayu atau pribumi lain yang menjalankan kegiatan-kegiatan pengeluaran awal hingga kepada pengguna terakhir serta ia berusaha untuk memajukan segala aktiviti-aktiviti perusahaan yang dijalankan.

i) Dasar Ekonomi Baru (DEB)

Dasar Ekonomi Baru dibentuk untuk membasmi kemiskinan dan menyusun semula struktur masyarakat. Matlamatnya untuk mencapai sekurang-kurangnya 30 peratus penyertaan Bumiputera dalam pelbagai sektor ekonomi negara. DEB juga bermatlamat untuk mewujudkan suatu Masyarakat Perdagangan dan Perindustrian (Chamhuri Siwar, et.al, 1992).

j) Jurutera Awam

Individu yang terlatih dalam merancang, mereka bentuk dan menggunakan jentera atau mesin.

k) Kejuruteraan Awam

Bidang tertua dalam cabang-cabang kejuruteraan dan ia berkaitan dengan jentera-jentera atau mesin-mesin.

PTTA UTHM
PERPUSTAKAAN TUNKU TUN AMINAH

BAB II

SOROTAN PENULISAN

Sorotan penulisan adalah penting dalam setiap penyelidikan. Ia dijadikan sebagai garis panduan dan pengetahuan kepada penyelidik untuk menjalankan kajian.

2.1 Pendidikan Keusahawanan

Menurut Ronstadt (Zaidatul Akmaliah, 1993), terdapat hubungan yang signifikan antara pendidikan keusahawanan dengan kejayaan usahawan. Mc Mullan dan Long juga menyatakan terdapat hubungan yang positif antara pendidikan keusahawanan dengan pembangunan ekonomi (Zaidatul Akmaliah, 1993).

Kuratko menyatakan (Zaidatul Akmaliah, 1993), keusahawanan boleh diajar. Pendidik dan para profesional percaya bahawa usahawan boleh dibentuk dan bukan dilahirkan. Menurut Aini Hayati, et.al, (2001), usaha perlulah ditumpukan ke arah

memupuk semangat keusahawanan dalam diri kanak-kanak di peringkat umur yang masih muda lagi iaitu melalui sistem pendidikan di sekolah dan usaha sama ibubapa.

Peter Drucker (Barjoyai Bardai, 2000) pula menyatakan bahawa disiplin keusahawanan ini boleh dipelajari kerana ia bukan dipengaruhi oleh faktor-faktor genetik. Justeru itu pendidikan keusahawanan diperlukan untuk menyediakan bakal-bakal usahawan ke arah kejayaan.

Menurut Mat Hassan Esa (1992), pendidikan sama ada secara formal atau tidak formal boleh membantu kejayaan seseorang usahawan. Pengaruh dan amalan perlakuan sesuatu keluarga atau masyarakat banyak membantu pembentukan sikap seseorang. Penanaman benih-benih keusahawanan dan penghayatannya perlulah disemai daripada peringkat kanak-kanak lagi. Pendidikan secara formal cuma untuk mengukuh dan mempertajamkan nilai-nilai yang sedia ada. Kandungan mata pelajaran di sekolah dan di pusat pengajian tinggi perlu bersepadu yang merangkumi kemahiran, teknikal, pengurusan, komunikasi dan akhlak di samping menerapkan nilai-nilai budaya keusahawanan.

Ashmore (Zaidatol Akmaliah, 1993) percaya pendidikan keusahawanan ini penting untuk mengelakkan banyaknya perniagaan yang gagal dalam usia yang muda. Menurut Ashmore kegagalan tidak mungkin jika para usahawan telah mengikuti pendidikan keusahawanan. Solomon pula menyatakan (Zaidatol Akmaliah, 1993), masalah kegagalan perniagaan yang disebabkan oleh kurang pengetahuan dan pengalaman dapat diperbaiki jika usahawan-usahawan diberi pendidikan yang sesuai.

2.2 Hubungan Pendidikan Dengan Kejayaan Usahawan

Clark (Zaidatol Akmaliah, 1993) mendapati 76 peratus daripada pelajar-pelajar yang menghadiri kursus-kursus keusahawanan mempunyai minat yang tinggi untuk menubuhkan perniagaan sendiri. Mereka merumuskan bahawa terdapat hubungan antara pendidikan keusahawanan dengan pembentukan sesebuah perniagaan baru.

Menurut Cooper, latar belakang pendidikan mempengaruhi sama ada seseorang itu bersedia atau tidak untuk memulakan sesuatu perniagaan. Pendidikan yang formal membantu menyediakan seseorang usahawan ke arah kejayaan. Pendidikan juga membantu usahawan memahami peluang-peluang masa depan yang terbuka untuk diterokai. Selain faktor-faktor motivasi, modal dan lokasi, pendidikan formal dalam keusahawanan akan membantu seseorang untuk memulakan perniagaan (Zaidatol Akmaliah, 1993).

Menurut Shahrudin Harun (1992), mengikut rekod usahawan berjaya, mereka menceburi alam perusahan semenjak muda dan telah memperoleh berbagai-bagai pengetahuan dan kemahiran informal atau formal yang berkaitan dengan perindustrian dan perdagangan. Mereka faham akan kepentingan bidang ini dan mempunyai nilai-nilai positif sebagai seorang usahawan seperti bersifat inovatif dan memiliki daya kreatif beserta dengan amalan disiplin niaga yang kuat dan ketat berlandaskan inisiatif sendiri. Oleh itu, pembelajaran secara informal khususnya berasaskan ciri-ciri seorang usahawan yang baik perlu diterapkan ke dalam diri usahawan supaya mengetahui dunia perniagaan dan disiplin perniagaan.

Roger (Noor Suriani, 2000) pula menyatakan bahawa terdapat pengaruh ibubapa dalam pemilihan kerjaya anak-anak. Pengaruh keluarga dalam pemilihan kerjaya menunjukkan bahawa keluarga adalah punca bagi individu itu membuat pemilihan kerjaya. Roger juga mendapati bahawa remaja perempuan lebih mudah dipengaruhi oleh keluarga berbanding dengan remaja lelaki. Taraf pekerjaan ibubapa juga memberi pengaruh yang kuat terhadap pemilihan kerjaya pelajar.

2.3 Keusahawanan Sebagai Kerjaya

Bidang keusahawanan merupakan satu kerjaya yang mencabar. Seseorang yang ingin menjadi usahawan perlu menimba ilmu dan kemahiran yang sesuai dengan bidang yang akan diceburi. Dengan memiliki asas ilmu yang mantap dan persediaan yang mencukupi, bakal usahawan akan mempunyai peluang yang lebih untuk berjaya.

Menurut Samat Buang (1994), usahawan adalah 'pencipta', pengurus perniagaan, penanggung risiko dan sebagainya. Keusahawanan pula ialah aktiviti individu dalam bidang perniagaan atau perkhidmatan. Individu yang menceburi dalam bidang keusahawanan ini dinamakan usahawan.

Peranan yang dimainkan oleh usahawan adalah antara faktor penting dalam proses membangunkan dan memajukan masyarakat dan negara. Menurut Khaairuddin Khalil (1996), menjadi usahawan bermakna melepaskan diri daripada belenggu pengangguran.

Ini menunjukkan bahawa seseorang individu itu tidak perlu bergantung kepada tawaran pekerjaan di sektor awam atau swasta. Justeru itu, aktiviti keusahawanan dapat diperkembangkan dengan mewujudkan lebih banyak peluang pekerjaan dan seterusnya keperluan masyarakat dapat disediakan dengan lebih banyak.

Menjadi usahawan bermakna satu perusahaan atau perniagaan yang baru akan ditubuhkan. Pelbagai jenis barangan baru dapat dikeluarkan dan pengguna mempunyai pilihan untuk mendapatkan barangan yang lebih berkualiti dan terjamin dari segi keselamatan. Persaingan yang lebih sihat juga dapat diwujudkan di kalangan pengeluar.

Menurut Nordin Abdul Malek (2000), usahawan juga boleh mewujudkan pelbagai peluang pekerjaan. Antaranya ialah:

- a) Membesarkan aktiviti perniagaan yang sedia ada seperti menambahkan jenis barangan dan perkhidmatan serta meluaskan kawasan pemasaran.
- b) Perkembangan cawangan-cawangan yang baru di bandar-bandar atau di negeri-negeri lain.
- c) Membuka peluang francais. Ini bermakna sesebuah perniagaan itu bukan sahaja menyediakan peluang pekerjaan kepada pengasasnya bahkan juga mampu mewujudkan peluang pekerjaan kepada sebilangan anggota masyarakat yang lain.

Oleh itu satu daripada kaedah terbaik untuk mengurangkan kadar pengangguran dan menggerakkan kemajuan ekonomi negara adalah dengan menggalakkan perkembangan dan pembangunan aktiviti keusahawanan dan pertumbuhan perniagaan kecil (Khaairuddin Khalil, 1996).

2.4 Ciri-Ciri Usahawan

Dalam dunia perniagaan, tidak ada jalan pintas atau singkat untuk mencipta kejayaan. Berjaya atau gagalanya seseorang usahawan dalam usahanya adalah bergantung kepada sejauh mana usahawan itu benar-benar yakin kepada usaha yang dijalankannya. Usahawan juga hendaklah melengkapkan dirinya dengan kualiti diri dan budaya hidup yang cemerlang.

Menurut Zahidan Abd. Aziz (1993), faktor 'diri' adalah lebih penting daripada modal. Tanpa faktor diri iaitu sikap yang betul dan semangat yang tinggi untuk berjaya, bukan sahaja perniagaan akan rugi malah apa sahaja yang dibuat tidak akan menjadi. Sikap yang positif merupakan syarat yang utama sekali untuk berjaya dalam bidang perniagaan. Pembentukan sikap juga termasuk tidak mempunyai sikap malu terhadap kawan-kawan dan sebagainya. Yang lebih penting ialah seseorang itu mesti mempunyai sikap jujur dan bersungguh-sungguh dalam usahanya.

Loo Chee Kuang (1993) pula menyatakan ciri-ciri usahawan yang berjaya ialah kreatif, inovatif, rajin, tekun, mempunyai keyakinan diri, berani menghadapi risiko, berpandangan jauh, berkebolehan untuk mengurus, cermat, berhati-hati, bertanggungjawab, jujur, amanah dan sebagainya.

Manakala Khaairuddin Khalil (1996) berpendapat bahawa usahawan yang cemerlang dan berdaya maju berbeza daripada peniaga biasa. Mereka memiliki kualiti diri yang unggul. Antara budaya hidup usahawan cemerlang dan berdaya maju termasuklah rajin dan berinisiatif, yakin terhadap keupayaan diri, bersikap positif, bersemangat tinggi dan bertenaga, cekap mencari maklumat, komitmen kepada tugas, merancang secara sistematik, bijak menyelesaikan masalah, prihatin terhadap kebajikan pekerja, bercita-cita tinggi dan berwawasan, mengamalkan nilai-

RUJUKAN

- Adnan Alias (1992). "Asas Keusahawanan." Kuala Lumpur : Ampang Press.
- Ahmad Kamil Mohamed (2001). "Kemelut dan Realiti Usahawan Melayu." : Utusan Malaysia. 19 Mac 2001.
- Aini Hayati Mohamed, Hasni Che Ismail, Norsiah Mat (2001). "Pengajian Perniagaan." Petaling Jaya : Laser Press Sdn. Bhd.
- Barjoyai Bardai (2000). "Keusahawanan dan Perniagaan Bahagian Satu." Kuala Lumpur : Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Chamhuri Siwar, Mohd Yusof Kasim, Abdul Malik Ismail (1992). "Ekonomi Bumiputera Selepas 1990." Bangi : Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Humam Mohamad (1992). "Keusahawanan di Malaysia." MEDEC. Kuala Lumpur : Ampang Press.
- Kamus Dewan Edisi Baru (1989). Kuala Lumpur : Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Khaairuddin Khalil (1996). "Keusahawanan Sebagai Kerjaya." Kuala Lumpur : Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Kolej Universiti Teknologi Tun Hussein Onn (2001). "Prospektus Institut Teknologi Tun Hussein Onn, 1998-2000." Perpustakaan KUiTTHO.

- Krejeie, R. V. and Morgan, D. W. "Determining Sample Size For Research. Educational and Psychological Measurement." 1970, 30, 607-610.
- Loo Chee Kuang (1993). "Perdagangan." Johor Bahru : Penerbitan Pelangi.
- Mat Hassan Esa (1992). "Pelan Induk Budaya Keusahawanan." Bangi : Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Mohamad Najib Abdul Ghafar (1999). "Penyelidikan Pendidikan." Skudai : Universiti Teknologi Malaysia.
- Noor Suriani Nazruddin (2000). "Pemilihan Kerjaya Di Kalangan Pelajar : Satu Tinjauan." Institut Teknologi Tun Hussein Onn : Kajian Kes Sarjana Pendidikan.
- Nordin Abdul Malek (2001). "Usahawan Sebagai Satu Kerjaya". Usahawan Malaysia : Jan- Feb 2001. hlm 50-51.
- Samat Buang (1994). "Semangat Menjadi Majun Usahawan." : Dewan Siswa. Januari 1994. Hlm 62-63.
- Shaharuddin Harun (1992). "Peningkatan Penyertaan Bumiputera Dalam Perdagangan dan Perindustrian." : Bangi : Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Sumila Marto (1997). "Faktor-faktor Kekangan Penggunaan Media Elektronik Di Kalangan Guru Pelatih". Dicapai pada 16 Julai 2001 daripada World Wide Web.
Web : [http://www. Geocities.com/Athens/Partheron/7306/Cemerlan.html](http://www.Geocities.com/Athens/Partheron/7306/Cemerlan.html)
- Uma Sekaran (1992). "Research Method for Business. A Skill Building Approach." 2nd Edition. United States of America : John Wiley and Sons, Inc.

PTT AUTHM
PERPUSTAKAAN TUN AMINAH

Widad Othman dan Faridah Mariani Johari (1998). "Pendidikan Untuk Kecemerlangan Menjelang Alaf Baru". Seminar Pendidikan Kebangsaan. ITTHO.

Wierma, W (1995). "Research Methods in Education. An introduction." 6th Edition. London : Allyn and Bacon.

Yep Putih (1985). "Keusahawanan". Kuala Lumpur : Dewan Bahasa dan Pustaka.

Zahidan Abd. Aziz (1993). "Usahawan Muda." : Dewan Siswa. Jun 1993. Hlm 50 - 51.

Zaidatol Akmaliah Lope Pihie (1993). "Kemahiran Keusahawanan Dalam Pendidikan Vokasional: Satu Jaminan Kerjaya." : Jurnal Pendidikan. Jun 1993. Jilid 37. Bil 78.

PTTA UTHM
PERPUSTAKAAN TUNKU TUN AMINAH